

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

РІК LVI Ч. 117. ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 21-го ТРАВНЯ 1948.

No. 117. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 21, 1948.

VOL. LVI

ТРИ ЦЕНТИ в З. А. Америки; П'ЯТЬ ЦЕНТІВ За кордоном.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПЕРЕГОВОРІ МІЖ ВЛАСНИКАМИ ВУГІЛЬНИХ ШАХТ І ЛУІСОМ РОЗБИЛИСЯ

Вашингтон, 19 травня. — Коли власники вугільних шахт вперше погрози Джана Луїса, президента майнерської юнії, ухвалили допустити Джозефа Мудіа, голову товариства південних продуцентів до нарад над новим контрактом, Луїс зрівняв переговори і вийшов з сали нарад. Така поведінка Луїса є знаком, що страйк в шахтах м'якого вугілля може вибухнути перед 30 червня. Мудіа негайно вийшов зажадати до Кравей Раді Робітничих Відносин, що Луїс не хоче вести переговори з власниками шахт і зажадав, щоб Рада подала наказ про судовий арешт Луїса, щоб він брав участь у дальших переговорах. Мудіа обіцяє Луїсу, що він нарочно хоче знищити товариство південних продуцентів вугілля, якого члени разом помагають одну четвертину всього вугілля в краї. Виходячи з сали нарад, Луїс сказав: „Одним подієм до відома, що конференції нема. Власники шахт своїм голосуванням показали, що вони не хочуть конференції“. Після того Луїс заповів нараду майнерських делегатів на 10 годину ранку в четвер.

ПАЛАТА УХВАЛИЛА ВІЛ ДЛЯ КОНТРОЛІ КОМУ-

Вашингтон. — При голосуванні над законопроектом Мундта в справі обмеження свободи комуністичних організацій, палата репрезентантів ухвалила цей біл 319 голосами проти 58. В останній хвилині деякі конгресмени хотіли виключити комуністичні фронтові організації зпід закону, однак подавши більшість відмовилися від такої відмови. На підставі законопроєкту Комуністична Партія Америки має зареєструвати список своїх членів в урядових бюрох на те, щоб поліція могла слідити за їхньою діяльністю. До реєстрування були б обов'язані теж і організації, які створюють так звані „комуністичні фронти“. Усі такі організації вважалися б за такі, що слухають доручень закордонних ворогів Злучених Держав, отже як чужинні агенти, що хочуть завести тоталітарний режим в Америці. Законопроєкт Мундта перекладає сенатові до дальшої акції. Загальне переконання таке, що сенат поробить основні зміни в проєкті.

КО Н ГРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ГОДИТЬСЯ НА УЧАСТЬ ЖІНОК В АРМІЇ.

Вашингтон. — Представники конгресу й палати репрезентантів згодилися на конференції, щоб негайно дозволити жінкам вступати в обмежений кількості до збройних сил. Відсоток жінок не може перевищати 2%. Поодинокі роди зброї будуть приймати жінки в таких кількостях: армія — 8,275; морська — 6,520; повітряні сили — 4,340; корпус маршарів — 1,110 — разом усіх 20,245 осіб. Одні жінки будуть мати дотеперішню назву Ваке, інші Вейве, створених від початкових букв їхніх відділів. Відсоткове обмеження переведено тому, щоб випадково не зголосилося більше жінок до збройних сил ніж мужиків.

Сенатори за мілітарну допомогу американським союзникам

Вашингтон, 19 травня. — Сенатська комісія закордонних відносин одностайно ухвалила резолюцію, щоб Злучені Держави в засади постачали військову допомогу міжнародним союзам, що їх заклали між собою приятелі Америки. Це є далекий крок в американській закордонній політиці. Він потребує ще одобрення повного сенату, а не вимагає згоди палати репрезентантів. Технічно резолюція зобов'язує сенат повідомити президента про думку сенату. Над ухваленням резолюції працював довго департамент стейту в порозумінні з сенатською комісією закордонних справ. Резолюцію зредгував голова комісії, сен. Артур Г. Ванденберг, і вона втрималася з деякими поправками.

МАРШАЛ ПРО МОСКВУ: НЕМА ШИРОСТИ У СПІВ- ПРАЦІ З П. БОКУ.

Вашингтон, 19 травня. — Під час пресової конференції секретар стейту Джордж Маршал сказав, що від коли російські почали свою мирову офензиву, вони не виказали ніякої широти у змаганні до згоди в міжнародних установах. Маршал згадав про недавню заяву прем'єра Сталіна, наче б то він хотів взяти за підставу для переговорів точки з листу Генрі Волеса і сказав, що це неможливо. Сказав, що можна оцінювати лише відповідно до того, з якою широтою вони віднесуться до таких міжнародних організацій, у яких йдуть переговори над різними справами. — Департамент стейту зладив листу 11-тих справ, проти яких Росія веде обструкцію в міжнародних нарадах. З окрема згадується про брак згоди в справі Кореї й Німеччини та Австрії.

ДАНІЯ І НОРВЕГІЯ ХОЧУТЬ ДИСТАТИ ЗБРОЮ З АМЕРИКИ

Вашингтон. — Данія й Норвегія віднесли до Злучених Держав за проханням постачати їм зброю й амуніцію для посилення своєї країнової оборони, як це виявили високі федеральні урядовці. Уряд ставиться прихильно до цього апеля. Обидві країни виставлені на напади з боку Росії й тому їх крок викликав загальне зацікавлення. Норвегія перевела в цій справі тайні наради в департаменті стейту перед двома тижнями.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАЖАДАВ \$150 МІЛЬЙОНІВ ДЛЯ ЯПОЇ І КОРЄЇ.

Вашингтон. — Президент Труман відніс до конгресу з домаганням признати \$150,000,000 на господарську регабілітацію Японії, Кореї й островів Рюкю. Ці гроші треба буде мати вже з днем 1. липня і вони мали б вистачити на один рік.

ЖИДИ ВІДКИДАЮТЬ НІМЕЦЬКІ ПРОПОЗИЦІЇ ДОПОМОГИ В БОРІТБІ ЗА ПАЛЕСТИНУ.

Мюнхен, Німеччина, 20 травня. — Від часу проголошення держави Ізраїля в Палестині, багато німецьких добровольців зголошувалися до боротьби проти арабів. Жидівська Агенція для Палестини повідомила, що вона відкинула всі ці пропозиції і теж на майбутнє буде їх відкидати.

АМЕРИКА ПРИПИНІЛА ПОВІНЬ БОЛЬШЕВИЦЬ- КОЇ ПРОПАГАНДИ В НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 20 травня. — Американське Військове Управління в Німеччині видало вчора заборону привозу, продажі та поширювання в американській зоні всіх газет, журналів, книжок та інших публікацій, видаваних Совєтами. Заборона, що увійшла в силу рівночасно з її проголошенням, є тимчасовою і триватиме, так довго, доки совєтські власті не дозвлять на безперешкодне поширювання дозволених американськими властями публікацій в совєтській зоні. Діло в тому, що досі Совєти забороняли поширювати видавані в американській зоні публікації, скріплюючи рівночасно свою пропаганду. Американська акція є тільки протизарядженням до теперішньої совєтської порушення відповідних обов'язків зобов'язань.

В Палестині „виграють“ араби і жиди

АРАБИ І ЖИДИ „ЗДОБУЛИ НОВІ ПОЗИЦІЇ“

В Єрусалимі араби закріпили своє становище, а жиди прорвали арабську облогу Старого Міста.

Тель-Авів, 20 травня. — Арабські і жидівські повідомлення з поля бою переконують, що одні і другі „виграють“. І араби і жиди повідомили про здобуття цілого ряду нових позицій та закріплення старих. Арабський легіон мав здобути стратегічним оглядом дільницю Шейк Ярраг, що контролює комунікаційне подання до Лідди та що є серйозною втраченою для ізраїльських військ. Натомість ізраїльські сили проломили вчора арабську облогу Старого Міста в Єрусалимі та визволили понад 1,700 осіб з облоги. Під час атаки ізраїльці взяли в полон 25 арабських вояків, між якими було двоє британських офіцерів.

БРИТАНІЯ ПРОТИ АМЕРИ- КАНСЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ В СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ

Лейк Сокек, Н. Гл., 20 травня. — Британський представник в Раді Безпеки О.Д. виступив вчора проти американської пропозиції, щоб Рада домагалася від арабів та ізраїльців негайного припинення воєнних дій, визнаючи, що події в Палестині загрожують світовому миру. Британський представник, сер Олександр Кедоген, остерігав, що Рада Безпеки не може перебирати на себе завдань, яких не могла б виконати, бо — наприклад — що вона зробила б, якби жиди і араби її домагаються не послушували? Американський представник далі обстоював свою пропозицію, вважаючи, що це є обов'язком Ради Безпеки. Проте, ця пропозиція не має багато вигляду на успіх, бо китайський і бельгійський представники вже теж висловилися проти неї. Досі її підтримували тільки Громико і Тарасенко від Совєтів.

АРГЕНТИНСЬКИЙ УРЯД ВИЗНАВ УКРАЇНСЬКУ НАЦІОНАЛЬНІСТЬ

Буенос-Айрес, Аргентина. — „Наш Клич“ повідомляє, що старанням голови місцевого Українського Допомогового Комітету, Івана Грегоращука, та секретаря цього Комітету, д-ра Євгена Стойкевича, в аргентинському міністерстві внутрішніх справ, аргентинський уряд рішив визнати офіційно українську національність та зазначувати її на довідках ідентичності для всіх українців, а не як досі це робилося за місцем народження та колишньої державної приналежності: російської, польської, румунської та інших окупантів. Це є без сумніву великим досягненням аргентинських українців. За їх прикладом повинні б піти теж центральні Комітети американських українців та продовжувати свої заходи в справі відповідного признання окремої української національності американськими властями, які згідно з американськими законами, ще й досі в різних, головним чином натуралізаційних справах, держаться принципу колишньої державної приналежності (решенеліті), а не народного походження (рейс).

СТАНОВИЩЕ АМЕРИКИ В СПРАВІ ПЕРЕГОВОРІВ „НЕСПОДІВАНКОЮ“ ДЛЯ МОСКВИ

Лондон, 20 травня. — Московська радіовисилка передала повідомлення офіційної совєтської агенції ТАСС, в якому стверджується, що становище департаменту стейту ЗДА до „випини думок“ між Сталіном і Генрі Волесом викликало не-

8 ЧЕХІВ „ПОЗИЧИЛИ“ ЛІ- ТАКА І ВТІКЛИ ДО АНГЛІЇ.

Лондон, 20 травня. — Вісім молодих чехів „позичили“ собі на одному з чехословацьких аеродромів двомоторний пасажирський літак і вчора, після 4 годин лету, приземнилися на одному з аеродромів в Англії. Вони заявили, що цю втечу вони планували від самого початку чехословацького перевороту в їх країні і тільки тепер могли її здійснити. Британський уряд признав їм право азилю.

ЩЕ ОДИН „ОРДЕН ЛЕНІНА“ ДЛЯ ШВЕРНИКА

Москва, 20 травня. — Предсідник Верховної Ради СРСР, Ніколай Шверник, причіпив собі вчора ще один „орден Леніна“ за те, що прожив 60 років, що в совєтських обставинах є неабияким досягненням. Такий сам орден Шверник вже мав за інші подібні заслуги.

ЧЕХИ ВИКИНУЛИ АНГЛІЙ- СЬКОГО КОРЕСПОНДЕНТА.

Лондон, 20 травня. — Чехословацький уряд відібрав право побуту і праці в країні британському кореспондентові Карлові Робсонові, що працював для лондонської Нью Кронікл. Кореспондента виключено без будь-яких висноєнь і без подання причин.

ГОЛОДНИЙ СТРАЙК НАЦІСТІВ.

Времен, Німеччина, 20 травня. — Інтернованих тут 235 нацистських в'язнів проголосили голодний страйк домагаючись припинення розгляду їхньої справи німецькими денацифікаційними судами. В листі до ген. Клея нацисти заявляють, що комуністичні впливи в судах постійно відкладають їх справу.

ПОКАРАЛИ АМЕРИКАНЦІВ ЗА ОБИДУ БОЛЬШЕ- ВИКІВ.

Франкфурт над Майном, 20 травня. — Американський суд присудив на кару 6 місяців арешту та 300 доларів грівни американця Роберта Осолівського, що в дні 17 квітня потурбував двох совєтських офіцерів з репатріяційної комісії.

РЕЗИГНАЦІЯ ІТАЛІЙСЬКО- ГО МІНІСТРА ОБОРОНИ.

Рим, 20 травня. — Італійський міністр оборони, Чіпріано Фаччинетті, вчора формально зрезигнував зі свого посту, щоб тим уможливити прем'єрові де Гаспері реорганізацію уряду. Незадовго після виборів були зрезигнували всі міністри, але Фаччинетті вчора свою резигнацію ще офіційно не підписав.

АМЕРИКАНСЬКІ НИЩИЛЬ- НИКИ В ГІБРАЛЬТАРІ.

Гібральтар, 20 травня. — До місцевого порту заплила вчора група американських ніщильників зі Середземного моря в дорозі додому. На Середземному морі її заступить інша група того самого типу воєнних кораблів.

БРИТАНСЬКІ СОЦІАЛІСТИ ОБСТОЮТЬ НЕЗАЛЕЖ- НІСТЬ БРИТАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

Скербораф, Англія, 20 травня. — Під час вчорашніх нарад річної конференції британської Соціалістичної (Лейбурістської) партії делегати домагалися декларації незалежності британської політики як від Злучених Держав Америки, так і Совєтського Союзу та підтримували думку створення Злучених Соціалістичних Держав Європи. Проте, під час дальших дебат виявилось, що під цю пору „повага військова незалежність Британії“ не була б реалістична, з чим делегати погодилися і якіні ухвалили зі застереженнями резолюцію про творення європейського державного союзу.

ЮГОСЛАВСЬКІ БОЛЬШЕВИ- КИ ЗАРЕГУСТРУВАЛИ СПИСОКА.

Білгород, 20 травня. — Речник югославського комуністичного уряду вчора потвердив заарештування католицького єпископа в Мостар. Петара Чучіла, закидуючи йому „злочини проти народу і держави та проти суверенності і безпеки“ Югославії. Речник рівночасно заявив, що подорожі цих злочинців, повповнених списком, йому не відомі. Цей черговий арешт високого церковного достойника вважається далішим актом большевицького насильства над церквою та плановою акцією для її знищення.

ГРЕЦЬКА ВІДПОВІДЬ НА СОВЄТСЬКУ НОТУ В СПРА- ВІ ЕКЗІКУЦІЇ.

Атени, 20 травня. — Грецький уряд вчора проголосив свою відповідь на совєтську ноту з протестом проти екзекуцій засуджених в Греції на смерть комуністичних злочинців. Грецький уряд насамперед застерігається проти того роду совєтського втручання у внутрішні справи Греції та вияснює, що виконані в останньому часі судові вирoki смертні не мають нічого спільного з політикою, бо їх видано за звичайні злочини вбивства та згідно з грецьким кримінальним кодексом.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1132 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

PEREPLATA:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На пів року	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00
В Джерсі Сіті і закордоном:			
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На пів року	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75
Число з понеділка (англійською мовою):			
На рік	\$2.50	One year	\$2.50
На пів року	\$1.50	Six months	\$1.50

Classified Advertising Department, 597-7th Ave., New York 18, N. Y. BRYANT 9-5582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА" P. O. Box 346. JERSEY CITY 3, N. J.

СПІЛКА: СТАЛІН—ВОЛЕС

Провідники ривалізуючих між собою головних партій, Демократичної й Республіканської, могли б у Сталіна багато дещого навчитись, як треба вести виборчу агітацію і перемогти. Правда, навіть Сталін не годен дати Генрі Волесу таку поміч, щоб його вибрано наступним президентом Злучених Держав, проте немає ніякого сумніву, що кремлівський диктатор зробив дуже багато, щоб вивести особу "третього" кандидата на президента, вдяряючи тим самим у "першого" кандидата, яким є цей, що тепер сидить у Білому Домі. Щоб не знати що сталося, Волес не буде обраний президентом. Та треба пам'ятати, що Кремль глядить у далеку будучину і вже тепер має перед очима ті вибори, що відбудуться за чотири роки. Сталін хоче заміщення в Америці, робітничих розрухів, політичного розбиття, а Третя партія з Волесом є для нього засобом до цього. Волес, який здобув би в цьогорічних виборах 10 мільйонів голосів, був би для Сталіна знаменною політичною зброєю. Такі вибори розтрубіла б більшовицька пропаганда цілком певно як величезний триумф Кремля, як запевняє, що незабаром засяде у Білому Домі права рука Сталіна — американський Квізлінг.

Так ми розуміємо відповідь Сталіна на пропозицію Волеса у справі замирення Злучених Держав і Советського Союзу. Сталін прийняв це пропозицію, як від кандидата Третьої партії на президента держави. Пропозицію Волеса він надав більшій ваги, як ноти цього кандидата, який є ще справжнім, урядовим президентом, називаючи це пропозицією "найважливішим документом", "чесним намаганням пропонувати конкретну програму вирівнювання ріжниць мирним шляхом", "конкретними пропозиціями полагождення усіх основних питань, щодо яких є розбіжності думок між СССР і Злученими Державами".

Оці гарні слова, якими змалював Сталін мирові пропозиції Волеса, є подночас доганою президентів Труманові та Вашингтонському урядові. Моляв, цього всього не було досі в їхніх мирових пропозиціях. Значить, не було чесного підходу, ні ніяких конкретних пропозицій, як завести мир у світі, і в цій пропозиції, яку недавно предлужив Москві американський посол Сміт. Пропозиції Волеса, каже Сталін, не може зігнорувати, ніякий державний муж, що дбає за мир у світі й кооперацію між народами. Зате, як виходило б, пропозиції президента Трумана та американського уряду треба ігнорувати, бо вони не є чесні й конкретні.

Репанкуючись, Волес зараз проголосив, що "відвертий лист" Сталіна є оферта, яка дає реальну підставу, щоб замиритись з Советами та покінчити з "холодною війною". Волес теж не забув у своїй "скромності" підкреслити, що дуже радий, що відіграв таку велику роль.

Щоб тепер не зроблено з боку американського уряду в цій справі, спілка "Сталін-Волес" віднесла тимчасову перемогу, коли йде про виборчу агітацію і баламучення американської публічної опінії. Такі є покищо успіхи нових намагань довести Совети і Злучені Держави до замирення.

"ПЛЯН МОЛОТОВА"

Як тільки Злучені Держави рішилися допомогати відбудові Європи, зокрема західно-європейським країнам, виступаючи з Плянм Маршала, Совети зачали не тільки борювати американський плян, але і думати над своїм пляном господарської розбудови Європи. Так мав повстати "Плян Молотова". Який це плян, ще досі точно не знати. Але кажуть, що недавній переворот у Чехословаччині є тісно зв'язаний з "економічним" пляном Молотова. Це Молотов мав наставати на загарбання Чехословаччини, щоб могли злучити її економічно з Польщею і таким чином створити з тих двох московських сателітів советську, економічну, граничну твердиню в Європі. Це останнє вважається певним, тому хочемо обговорити цю справу ширше.

Негайно після загарбання Чехословаччини появилися вісті, що Росія зробила це тому, що в Чехії залишилися ще з австрійських часів славні фабрики зброї — Скода, коло Пільзна, які вона хотіла віддати собі. Тепер показується, що фабрики Скода не були головною ціллю, а лише додатком до наперед складеного пляну експлуатації природних багатств обох країн під покровом Советів.

Головну роль грає тут Польща, яку треба було чимсь заспокоїти, як вона втратила західно-українські та білоруські землі, які опинилися, як і вся Україна, під московською владою. У заміну за 100,000 квадратних миль Західної України й Білоруси Москва "дарувала" Польщі 40,000 квадратних миль німецької землі, однак далеко багатшої ніж українські землі. Ці землі Західного Шлезьку, які мають великі багатства твердого вугілля. Ці засоби перевищують засоби славної Рурщини на західній границі Німеччини. Але ці багатства були лише частинкою краєви, який сягає до Моравської Острави в Чехословаччині. Щоб усі ці великі вугільні багатства злучити під одним диктатором, Молотов узявся за поспішне прилучення Чехословаччини.

На диво, штука вдалася і вже після трьох місяців Чехія й Польща заклали союз, хоч у недавню минулому вони ворогували з собою. Під советським покровом цей союз уже працює з справжнім советським успіхом, бо ж під Советами нема ні страйків ні робітничого невдоволення.

Вже в цьому році продукція вугілля в Шлезьку має принести 70,000 тонн на підставі проголошеної тріріччя, хоч 1946 року видобуто лише 47,000 тонн. З цієї продукції яких 18

мільйонів тонн дістає корінна Росія. Проти цього негодують поляки зі страху, що вугілля швидко вичерпається і його забрагне самій Польщі. Щоб втихомирити поляків і чехів і зв'язати їх разом в одну господарську цілість, пущено вже в рух один великий проект: спільну електричну, яка постачатиме 120,000 кіловатів електричної сили. Поляки будуть будинки, а чехи електро-технічний виряд. Електрику розділяють по половині для Чехії й Польщі, хоч електровні знаходяться по польським боці, недалеко Осьвенцима. При допомозі цієї електровні будуть утримуватися в русі чеські і польські фабрики.

Другий великий плян, однак іншого роду, це сплавність ріки Одрі, яка творить польсько-німецьку границю. Передвоєнний німецький морський порт Штетін — тепер Щецин — зроблено спільним портом для поляків і чехів і в такий спосіб Чехія дістала получення з морем. Чехи перенесли своїх 30,000 суден з своєї ріки Лабі (Ельби) на ріку Одру, а потім можуть звернути свої очі на Гамбург і на Бремен. Крім чеських суден будуть тепер ще нові польські судна для перевозу великих транспортів до моря. Тут теж придумано чесько-польську спілку: поляки будуть судна з дерева, а чехи постачають своїх машин для долок. Чехи дають теж полякам кредити на побудову нових причалів у Щеціні.

Для швидкого довершення розбудови плянів заведено спільні виміри в головних ділянках індустрії, як в електро-виробництві, в газових рудках, в технічних винаходах. Дальші методи швидко намічаються і їх переводять у життя спільна Чесько-Польська Економічна Комісія. Досі комісія довела до координат в 14 різних промислових ділянках. Щоб зрозуміти далекосяглість таких метод, вистарить згадати, що комісія придумала побудувати водний канал від ріки Одрі до Дунаю, а це значить перевести сполуку Балтійського моря з Чорним морем!

Недавно оприлюднено вісті про втечу чеського фабриканта з вугілля, Баті. Під його провідом чехи розбудували велику продукцію вугілля, яке йшло в світ. Тепер цю фабрику заграбив новий большевицький чеський уряд. У самій Чехії вугілля було донедавна дешеве, коли в Польщі пара червоників коштувала від 8,000 до 25,000 злотих. Тепер Чехія має постачати польським вугіллям по ціні 8,000 злотих, хоч на цьому потерпають чехи. Зате чехи пішуть полякам 1,000 рілльських трактів

часу десятку чи дві золотих на Рідну Школу, за що вихваляв його в часописах, як визначного патріота, що все пам'ятає про свій нарід, двічі стільки послав на польську "Школу людову", чи на "Політику народів", чим здобув собі імя порядного громадянина польської Речі Посполитої. Війна захопила його в дорозі, як він із кількома великими валізами, напактованими своїм добром, тікав з Познанщини у Краків. Тут зголошався він зараз до українського комітету, та виголосив на найбільших сходинах надзвичайно патріотичну промову, що за неї нагороджено його оплесками і вибрано навіть члена комітету. Примістившись у Краків, подався той швидко за "фольксдойча", та одержав вигідне становище "Тройтєндера", що давало неабиякий дохід. Повернувшись з німцями до краю, пробував робити політичну кар'єру на нових умовах, та швидко махнув на все рукою, бо похоти

півся швидко, що воно сьогодні небезпечно. Через те вийшов до Німеччини і тут зняв вигідне становище, не зрікаючись претенсій на політичного провідника. І знов живе вигідно. Коли виграє Німеччина, він одержить нагороду за свої заслуги для Райху, а коли програє, напевно зуміє швидко перекинутися на нову течію і граючи сім'ю під такт нової мелодії, зуміє улаштуватися знову вигідно і безпечно. І громитиме певно знову таких, як він, Дмитро, так, як громить сьогодні. А загал, мабуть, і тоді вважатиме його визначним і розумним громадянином, бо він пішов від часу-до-часу якусь лепту на народну цілість. Або оцей студент Товканюк, гідний наслідник Коваліка. Студент для цього, що це звільняє його від обов'язку праці.

Та лихो з ними — урвав свої невеселі роздумування Дмитро. Хіба ж можна поважно заставлятися над такими? Хіба ж можна вимагати, щоб у нас,

Проф. В. Катран.

300-РІЧЧЯ БОРОТЬБИ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ

(1648-1948).

1648 рік в історії українського народу має епохальне значення: з нього починається нова доба України, доба, в якій визвольні змагання українського народу за свою державно-політичну незалежність, культуру, за своє "бути чи не бути" знайшли своє завершення і відкрилися ореолом слави, що світлим наслідком славних лицарів-визвольників на вічні роки.

Могутня і славна, висококультурна і багата Україна-Русь, що протягом 9-11 віків впливала на хід історичних подій всієї Європи, та Україна-Русь, в якій запобігали ласки величчя Візантія і Рим, гордовита Франція і промітні нормани, з різних історичних і географічних причин у 12 віці втратила все: скарби та джерела матеріальної і духовної культури, а головне, свій державний суверенітет. Лежачи на стику політичних змагань вищококультурного Заходу Європи і дикого близькоазійського Сходу, з одного боку, і

торів ще цього року, отже чеський робітник дістане винагороду за подорожні витрати. Оцей спільний чесько-польський плян виявився шойно під час недавньої господарської виставки в Познані. На виставку запрошено теж і представників чужинних країн, щоб вказати, які успіхи досягнула співпраця чехів з поляками. У виставці взяли участь 11 інших держав, які досі ще можуть вести торговельні взаємини з підсоветськими країнами.

Серед павільонів виділяється займає советський павільон. Чужинці, які прибули на виставку, були дуже цікаві довідатися, який промисел викаже Росія в своєму павільоні. Однак показалося, що Росія не мала нічого на продаж. Вона виставила літаки, лімозини, машини до верчення, парові чепарки, різні комбайни. Та коли хто хотів замовити дещо з виставлених предметів, йому сказали, що це не є на продаж. З цього закордонні покупці прийшли до висновку, що Росія виставила ці предмети лише на пострах сателітів. Мовляв: "Дивні, які ми сильні, але ми вас не нападаємо!"

Подібною "виставкою" може бути і "Плян Молотова". До того він теж побудований на насильстві і московській грабів, з якою цілком певно не погодяться народи, які обняті цим кремлівським пляном, як тільки вони зможуть сказати своє слово.

контрасних інтересів народів Півночі Європи (нормани) та Півдня (греки, пізніше турки), з другого, — Україна протягом свого історичного існування мусіла на своїх грудях переносити ці змагання і своїми силами їх відбивати. Справедливо визнають, що то український нарід в пісні про долю чайки-небоги з маленькими дітьми, виведеними прибитій дорозі, співає про долю своєї Матері-України. Кінцевим же не витримала Україна безперервних нападів з усіх чотирьох сторін сильних ворогів і, будучи ще ослаблена внутрішніми ворожечами і міжусобицями удільних князів між собою, — на довгі, довгі роки попала спочатку в татарську неволю, а після неї настала литовська, а ще пізніше польська неволя.

Понад 400 років український нарід збирав свої потужні сили на визвольну боротьбу, героїчно боровся, але безуспішно: роздерта на шматки, Україна ніколи не могла виступити в єдину зібраними силами і через те зазнала поразок, понадаючи часами в ще гірше підневільне становище.

Тяжке і докраю нестерпне було становище українського народу в кінці 16 і в першій половині 17 століття в польській неволі. Колонізаційно-визискуюча система польської шляхти обернула українське селянство і частину козацтва в рабів-кріпаків. Вся людина нічим і ніким необмеженої влади була в руках польської шляхти, що загарбала в свої руки найкращі і найбагатші місця: шляхтич видавав накази, судив і карав безконтрольно. До цього всього ще релігійна нетерпимість цієї шляхти, переслідування православного духовенства, ліквідація монастирських маєтків вщерть наповнила серце українського народу почуттям гніву, протесту і помсти. Ввесь нарід мовчки чекав слушної години для повстання проти сваволі і рабства.

Зовнішнім поштовхом до цього повстання була дошкульна кривда, яку заподіяв підстароста шляхтич Чаплинський чигиринському сотнику Зиновію Хмельницькому. Чаплинський пограбував його хутір, поглумився над його сім'єю. Цей випадок і був тим слушним моментом, якого чекав увесь скривджений і поневолений нарід. Це була та іскра, що запалала все поле. Не був це гнів одного тільки православного в походах і улюбленого козаками сот. Хмельницького. Особиста кривда

Хмельницького влилася в море сліз і страждань цілого народу, про які Хмельницький знав і мучився душою. Як вірний син свого народу, Богдан Хмельницький чулим серцем своїм і великим світлим розумом своїм пізнав. Правду народню і вона вказала йому шляхи до визволення. Хмельницький почав шукати суду і захисту у свого українського народу. Разом із сином своїм Тимошем тікає він на Запоріжжя, що вже від довгого часу перетворилося з місця притулку покритих кривд і переслідуваних в захисницю державно-політичних духовних цінностей всього українського народу. Все заборіжжя вільне козацтво почало згромаджуватися навколо Хмельницького і проголосило його своїм гетьманом. Побачивши за собою силу і діставши дякуючи своєму дипломатичному хистові, військовій допомозі від кримського хана, Хмельницький весною 1648 року вирушає походом на Україну. Це і було початком великих визвольних змагань українського народу проти польської шляхти. Реєстрове козацтво, що було на службі в польського короля, повбивало настановлену польським урядом старшину на чолі з старшиною Барабашем, перейшло на сторону Хмельницького.

Кілька блискавичних ударів приносять Хмельницькому перемогу над польським військом. 14. травня 1648 року Хмельницький розбиває військо Степана Потоцького під Жовтими Водами, а 26 травня того ж року знищує дощенту під Корсунем коронне польське військо під командою старого Потоцького і Калиновського. Ці дві історичні дати були вирішними у визвольній боротьбі. Польща опинилася без війська й оборони, а чутка про блискучу перемогу Хмельницького кликала і єдина український нарід під його руку і провід. Ввесь нарід Наддніпрянщини повстав проти своїх гнобителів, він збирався у повстанські загони, громив і виганяв своїх визискувачів, виганяв їх із захоплених ними маєтків, прилучався до козацького війська. Маспів організований контрнатуп польського війська під проводом зрадника українського народу, Яреми Вишневецького, знайшов свою цілковиту поразку над річкою Пильвою на Поділлі 13. вересня 1648 року.

Переслідуючи розгромлені недобитки польського війська, Хмельницький вступає в Галичину. Українське військо збільшується повстанськими загонами галицького населення. Тепер народне повстання охопило всю країну від краю до краю, а Хмельницький стає визволителем всього українського народу. Маючи чисельне, сильне і добре озброєне військо. Хмельницький спрямовує його на столицю Польщі — Варшаву. Польща лежала перед ним зовсім безсила і він міг легко взяти Варшаву і окупувати всю Польщу.

(Докінчення на стор. 3-тій)

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРИВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

сутінком ночі та синявою погідного неба. Близький ліс шумів стиха, ніби казку розказував про своїх знайомих і рідних. Близькість рідної природи відчув Дмитро сьогодні особливо після довгого часу розлуки. Він схилився на відчужене вікно і, вдихнувши свіже повітря, задивився у даль і потону в задумі. — Просимо до вечері — попросила господиня. (Дальше буде).

ПЕТРО МІРЧУК.

КОЛИ ГОРЯТЬ ЛІСИ

Оповідання з недавнього минулого.

4) До поїзду прийшли на час. Купили білети і за годину були в Відні. Тут треба було пересісти. Переходячи через перон, зустрів своїх знайомих, інженера Коваліка і студента Товканюка. Вклонився їм на ходу і всім до переділу. Хотів не думати про ніщо. Хотів заслухатися в стукіт колес, у ритм вагону, задивившись в краєвид, що окризалася зеленню і мчався без думки в даль, що скорочувалася, приближалася до нього до різних сторін. Та зустрів з Коваліком і Товканюком викликала у його знова хвилю дум. Як це воно так? — бунтувалося щось у його в душі. Хіба ж воно і справді не має на світі якоїсь абсолютної справедливо-

Д-р Роман Гинник
Керманн Відділу Переселення ЦПUE

Допоможіть нам переселитися!

Голос українських скитальників в справі американської допомоги.

Преса українських скитальників в Німеччині вже не раз друкувала дуже річеві поради для американських українців, щодо найкращого використання фондів, зложених нашими громадянами на допомогну акцію. Під цим оглядом заслуговує на увагу черговий голос в цій справі, що його передруковуємо з української європейської преси. Прочитайте його уважно, передумайте і тоді теж краще зрозумієте допомогну тенденцію нашого центрального ЗУАДКомітету та його потреби і завдання.

Із створенням ІРО ми зв'язували в переселенні питання великі надії. Нам здавалося, що з тою хвилиною справа переміщення ДП і утікачів на нові місця праці набере широкого розмаху і наше поневіряння по таборах скоро скінчиться. Справді, справа та стала центральною для цієї нової організації, але сама собою вона є так важкою в сучасних умовах, що вирішення її в усіх ширині, натрапляє на дуже поважні труднощі, що з кожним днем ще поглиблюються, їх зумовлюють різні елементи внутрішнього і зовнішнього характеру. Згода на вербування до праці в Англії, Канаді, Бельгії і т. д. фізично міцних і молодих самітних з залишенням сімейних немолоді комплікувала та комплікуватиме й надалі розв'язку нашого питання.

Діяння різних нам ворожих сил (згадаймо випадки в Бразилії і Канаді) створюють для ДП і утікачів без огляду на національність, важку зовнішню атмосферу. Через те нас уважають за мало надійний елемент і потім треба багато вклади нашої енергії, щоб переломити ряд застережень вирішальних чинників про прийняття нас на поселення чи праці.

Загострення політичної ситуації у цілому світі, посилення війни нерів, зовсім не сприяють розв'язці переселенного питання. Ясно, що за такої несприятливої ситуації чинники ІРО навіть за доброї волі з їх боку, не зможуть домогтися скорого полагодження нашої справи. Брак фондів, а разом з тим, обмеження урядового апарату, змушує децентралізувати роботу, або притягати добровільні організації, як Католицька Акція чи Світовий Союз Церков, то тіснішої співпраці із чинниками ІРО саме в ділянці переселення. Останнє говорить теж про притягнення до тіснішої співпраці допомогних організацій самих скитальців, як от у нас ЦПUE. Якщо напр. діяльність тих організацій обмежувалася досі до допомоги для т. зв. афідавітчиків до ЗДА, то останнім часом урядовці цих організацій, які є платними тими ж організаціями, а не через ІРО можна зустріти в ареах ІРО, вони під керівництвом ІРО опрацюють документацію на виїзд скитальців уже до різних країн, за віроповідним принципом. Таю ж співпраця ІРО із добровільними організаціями зв'язується також і назовні. Опціоючи дотеперішню працю добровільних організацій в ділянці переселення,

можна вважати її за зовсім успішну. Об'єднавши всі сили, що співдіють на нашу користь, разом, можна б мати більш надії на майбутнє.

Ми, українці, маємо ту вигоду, що до співпраці з ІРО допущено, як добровільну організацію, Злучений Український Американський Допомогний Комітет, Представництво на Європу (ЗУАДК) на чолі з адв. Романом Смуком. Вона повинна б відігравати таку саму роль, коли мова про допомогу в переселенні, як Католицька Акція, чи Світовий Союз Церков. Для цього вона має всі правні підстави, хоч покищо (через пізнє допущення ІРО до діяльності в Німеччині й Австрії) не могла вповні розвинути свої праці. Адв. Смуку засідо повторяє нам, що його завданням є допомогти нам переселитися. Ми хочемо вірити, що він при своїй невтомній рухливості переведе це в діло. Ми радо служимемо йому нашими радами і сугестіями, бо ми хіба найкраще знаємо, що нас найбільше болить і в якому напрямі потребуємо помочі. Великою полехшею було б для нас, приміром, розбудовання апарату ЗУАДК по переходових таборах. Йдеться про опіку над нашими людьми, що в тих переходових таборах часто-густо через незнання мови або обставин, є наражені на різні неприємності, а то й безпричинне відволікання полагодження їхнього від'їзду. Нарікання, скарги, і т. д. наших людей на адміністрацію переходових таборів не мали б більше місця, коли б офіційні умудуровані відпоручники ЗУАДК, призначені до самих скитальців, могли на місці інтерв'ювати, а то й переводити документацію від'їзду.

Через адв. Смука хотілося б теж нам звертатися до двох фінансово найсильніших допомогних наших комітетів ЗДА і Канади, щоб вони ужили всіх заходів для створення можливостей поселення. Думасмо, що при співпраці з українськими південно-американськими допомогними комітетами ті можливості були б навіть у досить поважній мірі до скорого зреалізовані. Ми з приємністю відновуємося появі статей в українській американській пресі (пр. „Свобода“ з 6 березня ц. р. „Осідати на землі“), що обмірковують можливості поселення в ЗДА при використанні закону Стретона, ми з радістю однак привітали б повідомлення про зрілі вже рішення дії. Дуже корисним було б створення якогось комерційного товариства, що зайнялося б купівлею

землі і поділом її на скитальців. Українці — кольтоністи є знай в західному світі із працездатності й солідарності і вони скоро могли би вирівняти свій доміг. Саме при комерційному підході до тої справи була б найбільша заперука успіху із обопільною користю так для скитальців, як теж для капіталовкладників. Скитальці могли би поселюватися більшою масою і в такому випадку мали би примінення не тільки селян, але зразу теж ремісники і деякі висококваліфіковані фахи чи професії. Треба підкреснути, що при такій постановці забезпечення скитальців на нових місцях поселення ІРО радо покрито би кошти переїзду, навіть до Парагваю. Здавалося б слабші фінансово меноніти зуміли досі вже поважну кількість своїх однодумців перевести в нові країни. Все це завдяки їх плінової дії і належно розбудованому апарату. В нас багато є людей, що хотіли би поселитися в Аргентині, ЗДА, Канаді, Бразилії і навіть у Парагваю. Думасмо, що коли б із зовні була пліново зорганізована акція допомоги в поселенні, багато наших скитальців управління б уже нині свою рілню в Аргентині, чи інших багатих на землю країні одної з обох Америк.

Ми вважали організувати тут на скитальців по таборах і поза ними ряд промислових і ремісничих артілей. Деякі з них є своєрідного українського характеру, як от вишивкарні, мистецькі майстерні (вибори гудульських касеток, хрестів, топірців, канцелярських приборів, а то й цілого умеблявання, удержаного в чисто українському стилі), килимарні і т. д. Треба тільки, щоб хтось хотів інтересуватися факіціями того ж діла і зумів їх згуртувати в одно, чи більше сильних підприємств, які були б безкоштовно утримані на ринку ЗДА чи Канаді. Що при постановці на ширину скало був би з того великий профіт і поважна користь для української справи — не приходить багато писати. Ми маємо тут ще багато інших

ПОМАГАЛИ В ЗІРЦІ НА БОРОТЬБУ З РАКОМ. Ці три норські, це акторки, які грають на Бродвею, в Нью Йорку, роллю норск у трьох пєсах. Так вбрані помагали по вулицях міста збирати жертви на боротьбу з хворобою рака. Ці акторки називаються (зліва направо): Мейбел МекКалом, Ліза Кирк і Жоселін Брандо.

цінностей, які можуть рівнож дати великі користі для організаторів і для скитальців. Для експлуатації їх коначним, однак, є покликання до життя якогось більшого іміграційного товариства на комерційній базі, побіч діяння допомогного-гуманітарних організацій.

Такі і подібні думки запрятують нас і справді радять б ми, коли б вони знайшли відгук по тамтій бїк океану. Ось наші потреби, ось у тому шукаємо помочі! Тому рішення Дирекції ЗУАДК в Філадельфії створити Представництво ЗУАДК в Європі з осідком в Німеччині ми привітали, бо саме в нинішніх обставинах, це є більшою поміччю для нас, ніж харчова допомога.

В нас часом складається враження, що коли Дирекція ЗУАДК у Філадельфії має повне зрозуміння до черговості і важкості наших потреб, то не мають того ж зрозуміння інші українські американці. Бо ж як розуміти закиди деяких американських українців проти Дирекції ЗУАДК за купно до у Франції або за створення Представництва ЗУАДК в Німеччині та Австрії? Нам здається, що американські укра-

їнці вважають, що закупивши більші кількості харчових продуктів і одягових речей, вони найкраще використають складені суспільністю добровільні датки і багато нам допоможуть. Ясно, така постановка допомоги є вигідніша, бо про закуп означеної кількості харчів і одягу, можна дуже просто інформувати жертводавців. Але для нас така допомога, це краплина в морі, коли б навіть кожний з нас міг одержати один чи більше КАРЕ-пакетів. Хоч як потрібна нині нам харчова допомога, але вона є другою — а то й третьою у відношенні до фінансової допомоги в перу — і поселенні. Останнім часом вивиснувала Дирекція ЗУАДК около 30,000 доларів на харчову поміч для скитальців. Це є приблизно по пів каре-пакета для 5,000 осіб. Очевидно це нікому не допоможе. Але 30,000 доларів втрачені на утримання урядових таборів та по ареах, забезпечило б допомогу для тисяч українців, що виїжджають до нових країн. Це реально допомога в переселенні, причому з такої допомоги можуть скористати багато українців.

В нас часом складається враження, що коли Дирекція ЗУАДК у Філадельфії має повне зрозуміння до черговості і важкості наших потреб, то не мають того ж зрозуміння інші українські американці. Бо ж як розуміти закиди деяких американських українців проти Дирекції ЗУАДК за купно до у Франції або за створення Представництва ЗУАДК в Німеччині та Австрії? Нам здається, що американські укра-

За ці гроші можна оплатити кількадесят урядовців ЗУАДК на різних важких для нас постах протягом кількох літ! Що значить для нас наша людина на важному пості, скажимо, в переходовому таборі, де зрозуміє хіба тільки той, що через такий табір переходить і зазнає на власній шкурі чимало непорозумінь. Це зрозуміє той, що наслукається чимало жалоб наших людей, або кому доводиться читати блазнівські листи з проханням допомоги в горі. Тому формально-правна допомога у виді представництва ЗУАДК чи лондонського бюро канадської допомогної української організації, це для нас поміч першої ваги, бо факт цей при належнім використанні в дії, дає нам ті позитиви, що є для нас необхідними і дуже корисними. Створення такої організації, при використанні наших цінностей, в широкому розумінні цього слова, це другий імператив, що ним хотілося б більше зацікавити допомогну українську кола західної півкулі.

Нашим побажанням до українців ЗДА і Канади є:

Не використовуйте зібраних Вами грошей на переминаючу харчову допомогу, але витрачайте їх в першій мірі на утримання апарату, який допоможе нам від'їздитися від нашого табороваго злиденного життя і переміститися на яке-небудь місце праці в новій країні. Не жалійте також коштів для створення нових можливостей поселення чи праці. Витрати за належною господарською зможуть бути Вам повернені на протязі короткого часу.

(Час)

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЬ ІХ БУДУЧИНУ.

ЗАКІНЧЕННЯ ВЕСНЯНОЇ СЕРІЇ ВИКЛАДІВ Н. Т. Ш. В НЬО ЙОРКУ.

Весняна серія викладів американського відділу Наукового Товариства ім. Шевченка закінчилась в суботу, дня 22. травня в годині 8-мїл ввечері. Останній доклад виголосив д-р Роман Осінчук в залі Академії св. Юра при 712 Іст 9 вулиці (між сьнями С. і Д) на тему: Народне здоров'я в політичному розвитку народу. Українське громадянство запрошується до масової участі в цьому останньому з весняної серії докладів Н. Т. Ш.

ФРАНЦУЗЬКІ РОБІТНИКИ ДОМАГАЮТЬСЯ 20% ПІДВИШКИ.

Париж, 20 травня. — Французька Генеральна Конфедерація Праці ухвалила вчора резолюцію, домагаючись 20% підвищення заробітної плати та відповідної знижки цін через тіснішу урядову контролю. Домагання робітників викличете нові труднощі для уряду.

УГОРСЬКИЙ АМБАСАДОР У ВАШИНГТОНІ ЗРЕЗІГНУВАВ НА ЗНАК ПРОТЕСТУ.

Вашингтон. — Рустем Вамбері, угорський амбасадор до Злучених Держав від часу, коли комуністи заграбили владу на Угорщині, зрезігнував зі свого становища. Він заявив, що йому не вдалося довести до співпраці між Америкою й Угорщиною, а крім того теперішній угорський уряд займає вороже становище супроти різних міжнародних справ, у яких мада інтерес Америка. Він згадав про „Голос Америки“ як приклад такої справи, хоч цей „Голос“ голосив правду. Амбасадор Вамбері має 76 літ життя. Він хоче залишитися в Злучених Державах і стати громадянином.

Вже можна замовляти Календар У. Н. Союзу на 1949 рік.

В наступному 1949 році припадає 55-та річниця з дня заложення Українського Народного Союзу. З цієї нагоди Головний Уряд У.Н.С. рішив видати ювілейний Календар-довідник У. Н. Союзу на 1949 рік, що крім звичайних календарних матеріалів матиме теж основні енциклопедичні інформації про У. Н. Союз, про Америку і Україну та про українців у цілому світі і про всі ділянки їх життя та творчості, як теж багатий літературний відділ. Календар вже є в підготовці і мав би повнитися вже з кінцем жовтня цього року. До співпраці в його редакції запрошено найкращі українські сили, як теж представників українських громад з усіх країн і континентів. Цей великий Календар-довідник мав би бути далішим поширенням та доповненням відповідних видань У. Н. Союзу, що появилися досі. Він повинен стати настільною книгою кожного українця в Америці і закордоном, необхідною в праці і надозвіллі. В Календарі кожний українськ матиме всі найбільш необхідні інформації і цей Календар подуманий справді як дорадник і розрадник кожного. Незважаючи на великі кошти видання, вартісних матеріалів та багатих ілюстрацій, ціну Календаря встановлено тільки на один долар за примірник. Проте, з огляду на великі кошти друку і паперу, Календар появиться тільки в обмеженій кількості і тому хто хоче запевнити собі його одержання, повинен негайно виповнити подане внизу замовлення та вистати його разом з належністю до Адміністрації „Свободи“ на подану внизу адресу. Це повинні зробити не тільки члени У. Н. Союзу, але й весь широкий загаль американсько-українського громадянства, бо Календар У. Н. Союзу на 1949 рік не буде справді настільною книгою для кожного українця. Тільки негайне замовлення може забезпечити вам її одержання. Тому поспішайте з вислалкою замовлення.

(Прохаємо витяти, чітко виповнити і негайно разом з належністю переслати на адресу „Свободи“).

ЗАМОВЛЕННЯ НА КАЛЕНДАР У. Н. СОЮЗУ НА 1949 РІК

До Адміністрації „Свободи“
Р. О. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Я, _____, замовляю
(ім'я і прізвище)
оцим Календар У. Н. Союзу на 1949 рік в кількості _____
примірників і на ту ціль пересилаю чек (моні ордер) на суму \$ _____ як належитість по \$1.00 за примірник.

Цілдис (писати по-англійськи).

Адреса: _____

300-річчя боротьби за Волю України

(Докінчення зі стор. 2.)

Одначе в цей важливий і вирішальний момент у Хмельницького наступає злам у планах. Лист нововибраного короля Яна Казимира до Хмельницького, повний всяких обіцянок і поступок, з проханням припинити війну, пізня осіння пора, бажання мати спокійний час для упорядкування внутрішнього життя нової держави — були причиною припинення походу і повороту Хмельницького на Україну.

Хмельницький прибуває до Києва. Ввесь нарід з духовенством і мітрополитом на чолі зустрічає його біля головної брами св. Софії, вітаючи його як свого Визволителя і вожда. Радості і щастю не було меж: визволений нарід вітає свого гетьмана — голову української держави. Присутній тоді в Києві Єрусалимський патріарх Паїсій благословив наміри Богдана Хмельницького будувати самостійну українську державу, якою вона була за князів. Так кінчався відкритий славою блискучих історичних перемог український 1648 рік.

З того часу минуло вже триста років. Багато і дуже багато поніс жертв український нарід в боротьбі за свою волю, за свою незалежну державу. На Півночі і новому Заході з'явився інший же життійший, ще грізніший і ще кияльший ворог України, в боротьбі з яким Україні не вистачаю теж сил. Новий ворог воював проти українського народу не

тільки вогнем і мечем, а й застосовував ідеологічну зброю. З допомогою цієї зброї ворог переманював до свого табору чималі потенційні сили нашого народу, що ради привілеїв і лакомства нещасного розпинали „вдову сиротину“. Ці перевертні-яличари завдавали великих і тяжких втрат Україні, вони допомагали ворогам її поширювати і поглиблювати розпочатий підступний методами процес розкладання і денационалізації українського населення, вони були потроєм для появи ворожого „концепції“ про бездержавність української нації, про раковість гіршого гатунку. Та український нарід, як і кожна інша нація, мав і має достатні відпорні сили, щоб зламати і цю підступну ідеологічну зброю ворога. Цю свою відпор-

ність і державну самобутність він виявив і ствердив впродовж тисячолітньої визвольної боротьби за свою незалежність. Оповіді славою, увіковічені народним способом перемог українського народу під проводом його Гетьмана Богдана Хмельницького в 1648 і в наступних роках завжди просвіщатимуть шлях, який має йти наш український нарід за силою закону історії і Правди до свого остаточного Визволення.

Нова ера, яку зачав світ, ера справжньої демократії, ера захисту прав людини і її свободи, — покличе і український нарід до самостійницького творчого життя. Спонтанні сили українського народу вляють нові лави борців, за волю України, нового Хмельницького. Ім приречено здійснити віковічні прагнення українського народу. Нашим завданням є виховувати і єднати ці сили на прикладах визвольної боротьби нашого народу, на світлих образах його героїв. Відзначення і вшанування пам'яті їх є святим обов'язком нації.

УВАГА! ТРЕНТОН І ОКОЛИЦІ! УВАГА!
УКР. ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА В ТРЕНТОН, Н. ДЖ.
— відсвяткує —

СЕМУ РІЧНИЦЮ
ОТВОРЕННЯ СВОЄЇ ВЛАСНОЇ ДОМІВКИ
В НЕДІЛЮ, 23. ТРАВНЯ (MAY 23, 1948)

ПРОГРАМА: В годині 4:30 пополудні відправитися Молебен до Преч. Діви Марії за здоров'я жертводавців. 5:30 спільний обід, а по обіді забава при першорядній оркестрі. Обід і забава у власній, галі, ч. 824 ADELPHINE ST.
Просямо всіх, як місцевих так і позамісцевих, громадян прийти, а за гарну забаву ручити комітет. Вступ на обід і забаву тільки \$2.00.
Комітет Свята.

Attention! Jersey City and Vicinity!

UNITED UKRAINIAN ORGANIZATIONS
OF JERSEY CITY, N. J.
— sponsor an —

Annual Dance
SATURDAY, MAY 22, 1948
at UKRAINIAN NATIONAL HOME
181-183 FLEET ST., JERSEY CITY, N. J.
COMM. 8 P. M. ADM. 75¢ (incl. tax)

MUSIC: JOSEPH SNIHUR & HIS ORCHESTRA
The Committee invites all to come and make this a big success as the entire proceeds are to help the Displaced Persons. So don't forget May 22nd. It's a date! COMMITTEE.

У КРИВОМУ ДЗЕРКАЛІ

Скиталець Солонинка береться до бізнесу

Тутечка в Америці куждий еден мусит робити якийсь бізнес, а принаймні говорити, жи його робити.

Таке то було і зо мнов. Шо тільки суди приїхав, шем добре перший раз не пообідав, а вже ми брат каже: „Не зле то, Паньку, було б жиби си брав до якого бізнесу. На роботі в шапі то си ти нігди не доро-оши“.

Лег ем знаєте спати, а сон си ми не ймає. „Роби Паньку бізнес, роби Паньку бізнес...“ всю ніч стукотит ми в голову. Вставем на другий день рано тай питаю Семена: „А на чім би ти мені братіку радив робити бізнес?“

А він знаєте шос си мне, чу-хає потилицю, каже, жи си не еден наш на ковбасах доробив, але ніц ми путнього ни нара-дів.

Приїшла друга ніченька, а я знов не сплю, а думаю. Врешті вже над раном си гадаю: „Ка-жуть, жи нині всю стоїт на ре-клямі. Подивлюси по в наші газети, хто си найбільше оголо-шує, того і антерес певні най-ліпше відходить“.

Перекинувем знаєте едну на-шу газету, другу і третю, тай едмо ни виходит: жи хіба ту-течки найбільше маютьсі по-гребники.

„А може б ти так Паньку на погребника? — питаю сам се-бе. Хоць ти гадає з діда пра-діда і навит паламара в твоїй фамілії ни було, то в Америці куждий джаб добрий, аби йно бізнес ішов. Відкрій похоро-не заведенне для скитальців“.

Не зла — думаю — гадка. Старим емігрантам не зробю конкуренції, а новим велику прислугу.

Бо знаєте як то наші люди з краю... Любет, би йти з фана-ми, через цале місто, по доро-зі, співають, на цынтари би хоць зо п'ять бесід було, і во-гуле всю як непричком колись у нас в Тауєнським. А тутечка то вже інакше, скорі, на авто-мобілях, ніхто старокрайского похорону ни зробит.

Встав я знаєте в ночі з дуж-ка, зробив і кошторис як си має, що, кільки і куди, та й вже йно ране чикаю, жиби си похвалити Семенови.

Вжем засиплев благим сном, як колись той Колумбус мусів засиплети, коли відкрив цешо Америку, коли ми як кульов востров по голові:

„Ну, але де ти Паньку воз-меш тут тих нових манігрантів, коли їх тутечка ще навит сот-ки нима?“

Та христення знаєте вже як хоче жиби шось було, то зпід землі вирве. Так і зо мнов. Бу-ду гадаю ходив по добрих людях, просив, жиби вистав-лели афідейти, тай буди з скитальцям антерес і мені са-раці бізнес...

Вжем знов си здригував, ко-ли ме наче сверликом шпигне: „А відки ти твої нові мані-гранти возьмут гроша, коли ту-течка так за цент тежко?“

„Тра вобезпечувати кождо-го в У. Н. Союзі, де можна... От тепер Союз хоче дотегнути до 50 тисяч членів, то і добра нагода...“

Так ем то знаєте вже всьо файно вдумав, вирахував і позчиплев до купи, коли ме шос як ни гелпе по голові:

„Гов Паньку! Правда, Аме-рика окраїна вольности. Можеш тутечка і цапки на вулиці ставати, ніц ти нікт ни скаже. Та паметай, жи ти український політичний, а ни звичий, ма-нігрант і тоби не пасує нищити тото, що наш нарід тутечка збудував за педесять літ. Ци ти знаєш, що би си стало з У. Н. Союзом, коли би си там списали всі нові манігранти?“

„Ци ти ни знаєш жи той на-рід вже десять літ не доїдає, недосиплев, вуші го їли, бом-би розбивали, поляки, совети, німці го вишали... Ци ти вобра-хував кільки би то Союз мусів виплачувати преміїв на рік?“

Тоби то легко було б. бізнес робити і добрий бізнес був би, але Союз певні за рік-два з торбами пішов би...“

Так ем тогди сам себе ви-ганьбив і раз на все поставив хрестик на гадку робити біз-нес.

Ходжу далі до шапі, роблю за 97 центів на годину на капі-талістів і молю Бога, би ім дав здорове, а всім людьом тутеш-ним кажу, жи ліпше тут в кра-їні капіталу робити на панів, чим там під землев (не маю на мисли копальні) на батька народів.

А того писав: Панько Солонинка.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Українська пісня в ньюйорським Тавн Гол.

В попередніх дописах ми відзначили роль й значіння пісні нашого народу, як дуже успішного засобу культурно-національної пропаганди серед американців в зв'язку з концертом Українського Націо-нального Хору, що відбудеть-ся в суботу 22. травня в нью-йорським Тавн Гол під про-водом проф. Ю. Кириченка. З ог-ляду на важливість цього кон-церту не тільки для названого жору, його виконавців-співаків разом з їх диригентом, але й для американсько-українсько-го громадянства, треба нам у-сім цей репрезентативний кон-церт широко розголосити, са-мих громадян прибути та о-бов'язково попрацювати, щоб на ній було також якнайбіль-ше наших співгромадян-амери-канців, не-українців.

Бути присутнім на цьому концерті, значить дати членам і членкиням хору та їх заслу-женому диригентові, проф. Ю. Кириченкові, моральне при-знання за їх цнру, пильну, впер-ту, часом клопотливу працю, а головне — гідно пошанувати свою рідну пісню, що є одним з найцінніших виявів духової творчості нашого многостра-дального народу.

Український Національний Хор м. Нью Йорку взяв на себе почесне, але ж і відважне та відповідальне завдання виве-сти українську пісню-красуно на цю міжнародно арену у

Тавн Гол, щоб з цієї трибуни клясично-музичного світу, як Господа Слово, пролунав чистий, милозвучний голос її Ма-тері-України, щоб культурні американці пізнавали її красу й чар, щоб проймались почут-тям симпатії до духово-куль-турних надбав українського народу, щоб не плутали й не змішували всього українсько-го з російським, а самі україн-ці, щоб з моральним вдово-ленням і благородною гордіс-тю могли це раз і ще раз про-мовити до себе словами нашо-го Батька Т. Шевченка: „Ось де люди, наша слава, слава України!“

Для цього, щоб цю нашу славу-пісню можна було й на-далі ширити і популяризувати серед своїх і особливо серед чужих, треба також і мате-ріальних засобів. Тому грома-да не прибути на концерт 22-го травня, виповнити по береги Тавн Гол, це значить, дати, крім моральної, також і мате-ріальну, фінансову підтримку У. Н. Хорові на покриття всіх коштів, зв'язаних з цим кон-цертом. Ці кошти, видатки є великі, а єдиним джерелом прибутку буде кількисть заку-плених квитків. Тому й з цього погляду чисельна, громадна присутність людей на цим кон-церті української пісні є ко-нечна, тим більше, що У. Н. Хор під орудою Ю. Киричен-ка має й надалі свої ширші пляни щодо популяризації пісні на-шого народу в Америці.

Треба знати, що члени й

ПРОГЛОЩУЄ ПЕРЕМОГУ. — Це Альфред де Гаспери, італійський прем'єр, як промовляє до мисл народу, ждучого на вислів виборів.

членкині, співаки цього хору (як також і інших, очевидно) не є тільки аматорами співу, але ідейними працівниками на ниві української пісні й куль-тури. У. Н. Хор складається як із старших віком українців, але переважно і з нашої, тут родженої, молоді, а в меншій мірі з новоприбулих укра-їнців з Європи. Члени хору платять свої місячні вкладки й не жалують свого часу й тру-ду після своєї праці прибути на проби співу. Дехто з членів і членкинь хору приїздить на проби і з-поза Нью Йорку, а зайвий раз вказує на посвиту нашої молоді для культурно-національної справи. Чи ж не варта така наша ідейна молодь якнайширшої підтримки збо-ку всього громадянства? Знов диригент У. Н. Хору м. Нью Йорку, проф. Ю. Кириченко, це відомий, заслужений, ви-значний, професійний диригент, який у минулому також кон-цертував з колишнім Україн-ським Національним Хором в різних країнах Європи (Німеч-чина, Франція, Бельгія, Швай-царія, Еспанія) і навіть в Аф-риці, де перед тим не був ніякий інший український хор. Цей хор в одній Еспанії за два місяці дав до 50 концертів. Всі концерти й по всіх країнах від-бувались з великим мистець-ким успіхом. Сотки рецензій фахових критиків відзначили надзвичайну красу української пісні, дали належну оцінку спі-вакам того хору, а головню — їх заслуженому диригентові проф. Ю. Кириченкові.

Під проводом того ж проф. Ю. Кириченка відбудеться і ось цей концерт Українського Національного Хору м. Нью Йорку, в суботу 22. травня в Тавн Гол.

Віримо й надіємось, що у-

країни м. Нью Йорку й око-лиць не злегковажать цього репрезентативного концерту і самі придуть та гостей-амери-канців приведуть.

Прийдім громадно, замані-фестуймо свою національну солідарність (бодай при пісні й перед чужими!) та віддаймо належну пошану своїй рідній пісні, в якій відбивається, як у дзеркалі, все життя нашого на-роду, будь-то в часі радості, частя й перемоги, чи в момен-тах горя, розпукки й поразки. Пригадаймо собі, що в часі відродження України, за часів визвольної боротьби українці з пісню Революції вітали, свою національну владу в Ки-єві і Львові встановляли. З то-ю ж пісню українське військо в похід рушало; йшло в бій за Україну, куди ходили й славіні наші Стрільці Січові ту-черво-ну калину підіймати, братів-українців визволяти.

Хай же шириться, лунає пре-трасна українська пісня і на вільній землі Вашингтона! Лев Безручко.

ПОНГСТАВН, ОГАЙО.

Свято в честь Тараса Шевченка.

Завдяки українській правос-лавній парафії при церкві св. Петра й Павла на Стілтоні і при співпраці хору й. о. А. Стандричука, згідно з нашою традицією відсвятковано пам'яті незабутнього генія Укра-їни Тараса Шевченка. Свято випало взірцево, а в програму попри звичайні співи й декла-мації ввійшли танки укладу В. Авраменка, підготовані М. Ар-сенієм і місцевим провідником Миколою Юричком.

Після Американського Гим-ну й „Заповіту“, вступне слово сказав А. Стандричук. Потім в англійській мові дав відчит проф. Андрій Пупа з Кемфіл Гай-школи. У відчиті попри біографічні дані були пред-ставлені ідеали, які проповіду-вав, за які боровся і за які терпів Шевченко. Наче на по-каз свого знання української мови і розуміння ідеалів Ше-вченка прелегент віддеклямував те „Кохайтесь, чорнобриві, та не з москалями“.

Щойно після доповіді від-крили куртину і на сцені по-

IVAN FRANKO'S "MOSES"

Trans. by Waldimir Semenyuk With a biographical sketch of Ivan Franko by Stephen Shumayko Price 50 cents

НАКЛАДОМ „АМЕРИКИ“ ПОЯВИЛАСЯ ОЦЕ ДРУКОМ наукова праця лера проф. Юрія Русова п. н.

„ДУША НАРОДУ І ДУХ НАЦІЇ“

Сторін 155. — Ціна \$1.00

Хто хоче пізнати й розуміти душу свого українського народу, як і себе самого, той мусит прочитати цю книжку — першу того рода спробу характеристик укр. духової спадщини та душевної будови. Також маємо ще на складі видання „Америки“:

„ІСТОРІЯ ЦЕРКВИ НА УКРАЇНІ“ — д-р Ст. Томашівський сторін 159 — Ціна \$1.00.

„ШЕВЧЕНКО У РЕПНІНИХ“ — Наталія Геркен-Русова Інцензація на 1 дію — ціна 30 ц.

Замовлення з належністю просимо слати до:

„AMERICA“

817 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA 23, PENNA.

КАЗКИ І БАЙКИ

БАЙКИ КРИЛОВА 20 ц.
НАШІ КАЗКИ 20 ц.
КАЗКИ БРАТІВ ГРИММІВ 20 ц.
КАЗКИ ПРО ЦИГАНІВ 10 ц.
РУСАЛКА І інші казки бра-тів Гриммів 20 ц.
СУМНА КАЗКА І інші опові-дання 10 ц.
СПІВМОВКИ РУДАНСЬКО-ГО СЕРЦЕ НЕ НАВЧИТИ І ін-ші оповідання 10 ц.
Усі ці казки й байки разом лише \$1.00.

Замовлення wraz з належністю слати до:

„СВОБОДА“ P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

З Канади належить платити тільки американською валютою.

TOGLAT SNIFFED CURIOUSLY AND THEN HURRIED ON.

Тоглат здивовано обнюхав тіло, а потім пігнав дальше.

Коли він відходив, необе-режно наступив на простягну-ну руку.

Крис одворив свої очі, а по-бачивши Тоглата, взяв його за Кунгу.

„Кунгу, рятуй мене!“ засто-нав він слабим голосом. Тар-зан, який слідував за Тогла-том, почув тихі оклики Криса.

вспилися наші дівчатка й хлоп-чики в народніх одягах — як той мак — і відтанцювали ці-лу низку українських народних танців. Ними пописувався їх-ній провідник Микола Юрчак і мав ким і чим пописатися. Було 4 пари, а всі добрірі й талановиті.

Зворушливо і зі зрозумін-ням віддеклямувала пані Стан-дричук „Розриту могилу“ Шев-ченка, а о. парох ще раз за-брав слово, та цим разом уже

ПОМЕШКАННЯ

ДО ВІНАЙМУ 4 покої і меблі. Близько St. Paul's & Van Winkle Ave. По інформації звертатися до: J. SMERCHANSKY, Ukrainian Center 181-183 Fleet St., Jersey City, N. J.

Мирош

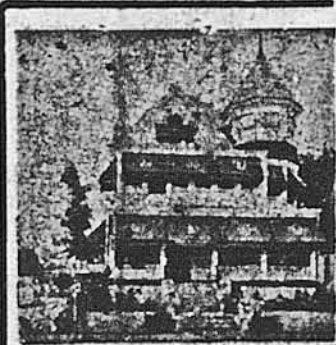
Робітня АРТИСТИЧНО-МАЛЯРСЬКА Декоратор

ЦЕРКОВ І ТЕАТРІВ. Малює церкви, образи і сценерії театральні.

Будує ІКОНОСТАСИ І ВІВТАРИ

Myrosh

3737 — 87th STREET JACKSON HEIGHTS, L. I., N. Y. Telephone: ILLinois 8-8904

Comfortably air conditioned

Lytwyn & Lytwyn

UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS 801 SPRINGFIELD AVE. NEWARK

and IRVINGTON, N. J. Local 6-5545

OUR SERVICES ARE AVAILABLE ANYWHERE IN NEW JERSEY

НЕ ВИДАВАНЕ ЗАБАГАТО

Завжди ШАДІТЬ дешо з вашого обезпечення.

Ми укладуємо про-кращий ПЛАН \$150.00

у випадку смерті в родині клієнта:

KAIN MORTUARIES, INC.

Найбільший український погребовий зарядчик в Америці

S. KANAI KAIN, Pres. 433 STATE STREET PERTH AMBOY, N. J.

Phone PE 4-4444

— or — UKRAINIAN POETREBNIK 66 ELIZABETH AVENUE, NEWARK, N. J.

Phone Bigelow 3-6762

225 WEST JERSEY STREET ELIZABETH, N. J.

Phone EL 2-3611

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 8th ST., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ПРЕМА

UKRAINIAN POETREBNIK

ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОК, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦІХ

129 EAST 7th STREET NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

Branch Office and Chapel: 707 PROSPECT AVENUE (Cor. E. 155 St.) Bronx, N. Y.

Tel.: MEIrose 5-8577